

Muutokset vuoden 2022 talousarvioon ja vuosien 2023-2024 taloussuunnitelmaan

Kaupunginhallitus 16.05.2022 § 126
111/02.00/2022

Esittelijä: Kaupunginjohtaja Tuija Telén
Valmistelija: Kaupunginjohtaja Tuija Telén

Karkkilan kaupungin vuoden 2022 talousarvio ja vuosien 2023-2024 taloussuunnitelma hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 20.12.2021. Talousarvio oli vuoden 2022 osalta samoin kuin taloussuunnitelmakauden lopussa alijäämäinen. Vuoden 2022 tulos on talousarviossa 795 t€ alijäämäinen. Vuoden 2023 osalta suunnitelmakauden tulos näytti 229 t€ ylijäämää ja 2024 vuodelle alijäämää lähes 1,1 milj.€. Lisäksi Karkkilan kaupungin taseessa on aiemmilta tilikausilta (2019) kertynyttä alijäämää. Kaupungin taseessa on tällä hetkellä vuosien 2020 ja 2021 positiivisten tilinpäätösten (ylijäämää 2020: 1,6 milj.€, ylijäämä 2021: 603 t€) jälkeen kertynyttä alijäämää edelleen noin 495 t€.

Kuntalain mukaan (110§) kunnan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Taloussuunnitelman tasapainossa voidaan ottaa huomioon talousarvion laadintavuoden taseeseen kertyväksi arvioitu ylijäämä. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä. Edelleen kuntalaissa määrätään, että kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Karkkilan kaupungin taseeseen kertynyt alijäämä syntyi vuonna 2019. Vuoden 2019 tilinpäätös vahvistettiin vuonna 2020. Karkkilan tulee näin ollen olla kattanut vuoden 2019 tilinpäätöksessä taseeseen kertynyt alijäämä vuoden 2024 loppuun mennessä.

Vuodesta 2019 alkaen Karkkilassa on toteutettu suunnitelmallisia toimenpiteitä kaupungin tulopohjan vahvistamiseksi kasvua ja elinvoimaa edistäväillä toimenpiteillä sekä noudatettu operatiivisessa toiminnassa vahvaa talousjohtamista ja tarkkaa talouden seurantaa. Vuonna 2019 kirkastettu Karkkilan visio sekä uusi kaupunkistrategia (KV 20.12.21) korostavat laajaa sitoutumista kaupungin kasvun ja elinvoiman edistämiseen sekä talouden kestäväen pohjan rakentamiseen.

Karkkilan kaupunki käynnisti erillisen talouden tasapainotusohjelman laatimisen vuonna 2021. Talouden tasapainottamisen toimenpiteiden suunnittelun pohjaksi hankittiin FCG:ltä laaja kartoitus talouden tilasta ja kehitysnäkymistä sekä mahdollisista keinoista talouden tilanteen korjaamiseksi. FCG:n kartoitus tuki kaupungin johdon näkemystä siitä, että kaupungin talous on korjattavissa kaupungin omilla toimenpiteillä.

Karkkilan valtuuston 20.12.2021 hyväksymässä vuoden 2022 talousarviossa ja vuoden 2023-2024 taloussuunnitelmassa on listattu ne kokonaisuudet, joiden toimenpiteillä kaupunki kattaa taseeseen kertyneen alijäämänsä määrättyssä ajassa. Jotta taseeseen ei kertyisi talousarviovuonna 2022 tai taloussuunnitelmakaudella lisää alijäämää, on

kriittisen tärkeää käynnistää talouden tasapainotustoimenpiteet viipymättä vuonna 2022.

Alla on listattu ne kokonaisuudet, jotka on päätetty talousarviossa 2022 ja joiden osalta on käynnistetty talouden tasapainotustoimenpiteiden valmistelu vuonna 2021 (alla oleva toimenpideluettelo on suoraan talousarviosta).

”1) palveluverkon kehittäminen: toimintoja keskitetään mahdollisuuksien mukaan kaupungintalon kiinteistöön, kaupungin omistamat kiinteistöt salkutetaan ja luovutaan sellaisista kiinteistöistä, joiden omistaminen ei ole kaupungille toiminnan kannalta keskeistä ja kustannustehokasta. Tarkastelu on käynnistetty syksyllä 2021 ja päivitetty salkutus tuodaan päätöksille keväällä 2022. Palveluverkon tarkastelua jatketaan vuonna 2022.

2) palveluiden kokonaisuuden tarkastelu: kaupungin palveluita kehitetään tarvelähtöisesti ja kustannustehokkaasti. Palveluiden toteutustapaa muutetaan tarvittaessa ja joitain palveluita supistetaan. Suunnittelu on käynnistetty vuonna 2021. Muutoksia toteutetaan vuodesta 2022 alkaen. Toteutetaan tarkkaa vertailua oman ja ostopalveluina toteutettavan toiminnan välillä (kustannukset ja hyöty) ja tehdään tarvittavat muutokset. Etsitään palveluiden tuottamiseen uusia toteutustapoja yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.

3) palveluista ja tiloista perittävien maksujen tarkastelu: kaupungin tarjoamien palveluiden sekä kaupungin tarjoamien tilojen maksuja tarkastellaan. Korotuksia on tehty jo vuodelle 2022. Tarkastelua jatketaan edelleen.

4) kaupungin kehittämistoiminta: kaupungin kehittämishankkeet salkutetaan. Hankkeiden osalta tarkastellaan kriittisesti panos/tuotos -suhdetta ja ollaan jatkossa mukana vain hankkeissa, jotka tuovat kaupungin strategisille tavoitteille merkittävää lisäarvoa tai ovat muuten erityisen perusteltuja. Salkutuksen kautta tuodaan näkyväksi hankkeen tavoitteet, vaadittavat resurssit ja omistajuus. Kaupungin investoinneista laaditaan pitkän tähtäimen suunnitelma, ja myös investoinnit salkutetaan.

5) kaupungin jäsenyydet: kaupungin jäsenyydet ja osakkuudet tarkastellaan panos/tuotos -tarkastelulla sekä aika- että talousresurssin näkökulmasta, ja sellaisista luovutaan, jotka eivät tuo kaupungin toiminnalle tai elinvoimalle lisäarvoa tai ole erityisillä syillä perusteltuja. Päätöksiä irtaantumisista on tuotu päättäjille vuoden 2021 lopusta alkaen.

6) kaupungin organisaatio: kaupungin organisaation tarkastelu ja kehittämisen valmistelu on käynnistetty vuonna 2021. Kaupungin kaikissa yksiköissä tehdään vuonna 2022 perustehtävien ja prosessien tarkastelu ja selkeytetään työntekijöiden ja viranhaltijoiden tehtävänkuvia (vaikutus työhyvinvointiin sekä toimintaan ja talouteen). Tarkastellaan myös poliittinen rakenne vuonna 2022 ja arvioidaan mahdollisuudet sen kehittämiselle (lautakuntien määrän vähentäminen, vaikutuksen päätösvalmistelun työmäärään sekä talouteen).

7) henkilöstö: henkilöstön osalta panostetaan työhyvinvointiin ja työssä viihtymiseen (vaikutukset toimintaan ja talouteen). Hyödynnetään eläköitymisiä ja tehdään kriittinen tarkastelu vapaiden vakanssien täyttötarpeesta. Henkilöstöä kannustetaan palkattomien vapaiden pitämiseen ja mahdollisuuksien mukaan tarjotaan henkilöstölle mahdollisuuksia lomarahojen vaihtamiseen vapaiksi.

8) tulopohjan vahvistaminen: toteutetaan selkeitä panostuksia kaupungin asukasmäärän, yritysten määrän sekä matkailijoiden määrän kasvuun. Varaudutaan tarvittaessa verojen korotuksiin vuonna 2024.”

Tasapainotustoimenpiteitä on valmisteltu loppuvuodesta 2021 kaupunginjohtajan johdolla. Mahdollisuuksia on kartoitettu kaikilla kaupungin toimialoilla johtajien ja päälliköiden yhteistyönä. Kaupunginhallitus on saanut säännönmukaiset katsaukset toimenpiteiden suunnittelun etenemiseen. Kaupunginhallitus käsitteli tasapainotustoimenpiteitä seminaarissaan 8.4.2022 ja valtuusto seminaarissaan 5.-6.5.2022. Valtuuston seminaarissa nykyinen valtuusto sai myös päivitetyn esityksen FCG:ltä taustakartoituksesta, laskelmista sekä keinovalikoimasta. Tasapainotustoimenpiteiden taustaksi ja taloudellisten tavoitteiden asettamiseksi tehtiin valmistelussa vaihtoehtoisia laskelmia, joilla määriteltiin tarvittavaksi toimenpiteiden vaikutustasoksi +400 t€ vuosittain vuosien 2022-2024 aikana.

Tasapainotustoimenpiteiden tavoitteena on paitsi kattaa kaupungin taseessa oleva alijäämä, myös korjata vuoden 2022 tulos ja lisäksi vahvistaa kaupunkistrategian mukaisesti kaupungin talouden pitkän tähtäimen kestävyyttä. Käyttötalouden ja taseen haasteiden lisäksi kaupungin talouden tunnusluvut ovat pääosin heikolla tasolla. Hyvien vuosien 2020 ja 2021 aikana kaupunki on lyhentänyt korkeaa lainamääräänsä noin 4 milj.€, mutta kaupungin lainamäärä on edelleen erittäin korkea.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 20.12.2021 Karkkilan uuden kaupunkistrategian. Kaupunkistrategian pohjana on vahva ymmärrys kaupungin haasteista, ja strategia on luonteeltaan vahvasti muutosohjelma, jonka tavoitteena on saada Karkkilan viimeisen kahden vuoden positiivinen kehitys jatkumaan. Kaupunkistrategian yhteisten muutosteemojen ja -tavoitteiden mukaisesti myös nyt esitettävät talouden tasapainotustoimenpiteet eivät muodostu pelkästään säästötoimista, vaan tukevat myös kaupungin kasvua ja elinvoimaa sekä kaupungin työntekijöiden työhyvinvointia.

Kaupunginhallitukselle ja edelleen valtuustolle esitetään tässä kohtaa (KH 16.5.2022, KV 23.5.2022) toimenpiteitä, joilla toteutetaan vuonna 2022 talouden suunnitelmallista tasapainottamista. Työ jatkuu edelleen valmistelun osalta syksyllä 2022 ja vuoden 2023 aikana talousarviossa (KV 20.12.2021) päätetyissä kokonaisuuksissa. Nyt esitettävät muutokset ovat pääosin kertaluonteisia, ja jatkotyössä olennaista on hakea ratkaisuja, joilla on kaupungin talouteen pitkällä aikavälillä pysyvä positiivinen vaikutus.

Muutokset vuoden 2022 talousarvioon ja vuosien 2023-2024 taloussuunnitelmaan

1)Palveluverkon kehittäminen ja kaupungin kiinteistöomaisuuden sekä irtaimen omaisuuden realisointi:

Vuoden 2022 aikana myydään kaupungin alla listatut kiinteistöt ja omaisuus, yhteisvaikutus +260 t€ (kertaluonteinen tulovaikutus, huomioitu myyntituloarvio ja tasearvot sekä vaikutukset välillisiin tuloihin ja menoihin)

- Omakotitalo, Vihdintie
- Kesämökki, Löytynpolku
- Eläinlääkärintalo
- Asunto-osakkeet (keskustan alueella, 2 kpl)
- Kaupungin kiinteistö Granbackan alueella
- Parvin talo Fagerkullan museoalueella
- Pyhäjärven uimarannan kioski
- Vuoristokoti
- Ahmoon koulu

- Luovutaan kaupungin palvelutuotannon kannalta turhista koneista ja laitteista

2) Palveluiden kokonaisuuden tarkastelu:

Vuoden 2022 aikana toteutetaan seuraavat muutokset, kokonaisvaikutus +40 t€ (tulojen lisäys +20 t€, menojen vähennys 20 t€, vuosittain)

- kaupungin tarjoamat liikuntatunnit toteutetaan jatkossa keskitetysti Työväenopistossa (avoimia kaikille karkkilalaisille), henkilöstölle tarjottavien liikuntatuntien lisäksi laajennetaan henkilöstön tarjontaan myös muita Työväenopiston tarjonnassa olevia harrastuksia (toteutetaan nykyisellä liikuntapalvelujen henkilöstöllä edelleen)
- käynnistetään varhaiskasvatuksessa avoin kerhotoiminta
- vähennetään perusopetuksen tietoteknisiä palveluita
- luovutaan lukiolaisten omien tietokoneiden käyttötuen tarjoamisesta (oppivelvollisuuden muutosten myötä opiskelijat saavat jatkossa tietokoneet koulutuksen järjestäjältä, joten tämä käyttötuki ei ole enää tarpeellinen palvelu)

3) Palveluista ja tiloista perittävät maksut:

Vuonna 2022 tehdään seuraavat muutokset, kokonaisvaikutus +5 t€ (tulojen lisäys, vuosittain)

- venepaikkataksa korotetaan 40 euroon
- otetaan käyttöön uusi maksullinen kaivantolupa (á 200 euroa)
- edistetään kaupungin tilojen ulosvuokrausta

4) Kaupungin organisaatio

Vuonna 2022 viivästetään ei-kriittisten vakanssien täyttämistä (menojen vähennys, kertaluontoinen vaikutus +80 t€) sekä lakkautetaan täyttämättömiä vakansseja seuraavasti (menojen vähennys, pysyvä vaikutus +160 t€), kokonaisvaikutus vuonna 2022 yhteensä 240 t€ (suorat ja välilliset menot huomioitu)

- lakkautetaan erilliset kasvuohjelman ja Kestävä Karkkila -ohjelmien projektipäällikön tehtävät (huomioitu jo talousarviossa 2022 aiemmin)
- lakkautetaan erilliset hallintopäällikön ja talouspäällikön tehtävät
- muutetaan henkilöstösihteerin tehtävä henkilöstö- ja taloussihteerin tehtäväksi
- lakkautetaan toinen taloussihteerin tehtävä

5) Tulopohjan vahvistaminen

Vuonna 2022 tehdään seuraavat muutokset talousarvion tuloihin

- verotulojen korjaus, kokonaisvaikutus +360 t€
- valtionosuuksien korjaus, kokonaisvaikutus +80 t€
- lisäksi korjataan taloussuunnitelmakauden vuoden 2023 verotuloarviota alaspäin 500 t€ (uusin ennuste toukokuu 2022)

Vuodelle 2022 esitettävien talouden tasapainotustoimien kokonaisvaikutus lisää kaupungin tuloja yhteensä noin 725 t€ ja vähentää kaupungin menoja yhteensä noin 260 t€. Edellä esitettyjen toimenpiteiden kokonaisvaikutus vuoden 2022 talousarvion tulokseen on +985 t€.

Edellä esitettyjen muutosten jälkeen vuoden 2022 talouden tulokseksi korjaantuu 190 t€ ylijäämäinen tulos.

Taloussuunnitelmakauden 2023-2024 laskelmat on tehty seuraavilla oletuksilla: 1) toimintakatteen nousu arvioidaan +3,5%, 2) Kuntaliiton veroennusteet +0.24% vuosittaisella asukasmäärällisäyksellä (Karkkilan oma väestösuunnite), 3) vuosittaisilla tasapainotustoimenpiteillä +400 t€/vuosi. Näiden edellä esitettyjen toimenpiteiden sekä edellä kerrottujen laskentaoletusten perusteella vuoden 2023 taloussuunnitelman tulokseksi korjaantuu +527 t€ (verotuloennuste -500 t€ huomioitu) ja vuoden 2024 tulokseksi korjaantuu +341 t€.

Kaupungin taseessa olevan alijäämän kehitys muuttuu edellä esitettyjen toimenpiteiden pohjalta tulevina vuosina seuraavasti: Vuoden 2022 tulosennusteen jälkeen taseessa on alijäämää 305 t€, vuosien 2023-2024 jälkeen taseen ylijäämäkertymä on noin 560 t€.

Edellä esitetyillä toimenpiteillä kaupungin vuoden 2022 talousarvio ja vuosien 2023-2024 taloussuunnitelma saadaan muutettua kuntalain edellyttämälle tasolle. Kaupungin taseessa tilinpäätöksen 2021 jälkeen oleva alijäämä 495 t€ saadaan katettua edellä esitetyillä toimenpiteillä lain määräämässä ajassa.

Vaikka edellä esitetyillä toimenpiteillä saadaan kaupungin talouden akuutit ongelmat ratkaistua ja talousarvio sekä taloussuunnitelma korjattua, vaatii talouden saaminen kestäväälle pohjalle edelleen toimenpiteitä tulevina vuosina. Syksyllä 2022 jatketaan talouden tasapainotustoimien suunnittelua kaikilla talousarvioissa esitetyillä kokonaisuuksilla (8 kokonaisuutta, kerrottu edellä). Tietyin osin on tarkoituksenmukaista hankkia toimenpiteiden suunnittelun tueksi ulkopuolista asiantuntijaselvitystä ja -suunnittelua.

Kaupungin selkeästi suurin toimiala vuoden 2023 hyvinvointialuemuutosten jälkeen on sivistyksen ja hyvinvoinnin toimiala. Kyseinen toimiala on samalla tulevaisuuden kaupungin toimialoista tarkimmin säädelty. Onkin perusteltua hankkia sivistyspuolen (erityisesti kasvatus ja opetus) toiminnan kehittämismahdollisuuksien tueksi ulkopuolinen selvitys. Toinen keskeinen asia talouden kestävyuden osalta on kaupungin kiinteistöomaisuuden ja tilahallinnan kehittäminen, mihin myös on perusteltua hankkia asiantuntijaselvitys ja tulevaisuuden vaihtoehtojen suunnittelu.

Ehdotus:

Kaupunginjohtaja Tuija Telén

Kaupunginhallitus päättää

- 1) esittää valtuustolle että vuoden 2022 talousarvioon ja vuosien 2023-2024 taloussuunnitelmaan tehdään seuraavat muutokset
 - a) kaupunkikehityksen toimialan teknisen lautakunnan satunnaisiin tuloihin lisätään vuoden 2022 talousarvioon kaupungin kiinteistöomaisuuden ja irtaimen omaisuuden myynnistä arvioitu 260 t€,
 - b) kaupunkikehityksen toimialan teknisen lautakunnan palveluista saataviin tuloihin lisätään vuoden 2022 talousarvioon 5 t€,
 - c) sivistyksen ja hyvinvoinnin toimialan vapaa-aikalautakunnan tuloihin lisätään vuoden 2022 talousarvioon Työväenopiston tuloihin 20 t€,
 - d) sivistyksen ja hyvinvoinnin kasvatus- ja opetuslautakunnan menoja vähennetään vuoden 2022 talousarviossa perusopetuksessa 20 t€,
 - e) kaupunkikehityksen toimialan teknisen lautakunnan henkilöstömenoja vähennetään vuoden 2022 talousarviossa 40 t€,
 - f) kaupunkikehityksen toimialan ympäristölautakunnan henkilöstömenoja

vähennetään vuoden 2022 talousarviossa 30 t€,
g) johtamisen ja elinvoiman kokonaisuuden kaupunginhallituksen henkilöstömenoja vähennetään vuoden 2022 talousarviossa 10 t€,
h) konsernipalveluiden kokonaisuuden kaupunginhallituksen henkilöstömenoja vähennetään vuoden 2022 talousarviossa 160 t€,
i) kaupunginhallituksen verotuloihin vuoden 2022 talousarvioon lisätään 360 t€,
j) kaupunginhallituksen valtionosuustuloihin vuoden 2022 talousarvioon lisätään 80 t€, ja

2) että valtuuston hyväksytyä muutokset, valtuutetaan kaupunginjohtaja tekemään edellä esitetyt numeeriset korjaukset kaupungin talousarvioon 2022 ja taloussuunnitelmaan 2023-2024, ja

3) käynnistää ulkopuolisen suunnittelun hankinnan koskien sivistyspuolen sekä kaupungin kiinteistöhallinnan toiminnan kehittämistä.

Päätös: Hyväksyttiin.